

Verdiprøving havresorter

Ridabu er nå den mest dyrkede havresorten og har større markedsandel enn Vinger. Mo og Romedal er nye sorter som vil ta større markedsandeler i 2025. Glomma som ble godkjent i 2024, er en yterik sort som ligger over Ridabu i avling de årene den er prøvd. GN17028 (Hanstad) kan vurderes for godkjenning. Den er en dag seinere enn Ridabu, er svært yterik og har gitt høyere avling enn Ridabu i de årene den er prøvd.

Bjørn Inge Rostad

Rådgiver

Erik Kristoffer Mytting

Rådgiver

Hans André Tandberg

Avdelingsleder/Rådgiver

Anna Katarina Berg

Rådgiver

Verdiprøving av kornsorter er en forvaltningsoppgave som gjennomføres etter retningslinjer fra Mattilsynet. Etter tre års prøving, kan en sort vurderes for opptak på offisiell norsk sortliste. Artene som omfattes av verdiprøvingen i korn er bygg, havre, vårhvete og høsthvete. Verdiprøvingsfeltene blir ikke soppsprøytet eller vekstregulert. (Kilde verdiprøving: NIBIO, Jord og plantekultur).

Etter sammendraget under, følger resultater fra lokale felt i Østfold, Romerike, Buskerud og Glåmdalen.

Sammendrag

Tabell 1. Resultater fra sammendrag av 6 felt med verdiprøving havresorter, 2024

Sammendrag 6 felt Østlandet 2024							
Sorter	Avling		Vann %	HL-vekt	Strå lengde	Tidlig	Sein
	Kg/daa-	Rel.	v/høst.	kg	cm	legde%	legde%
Ridabu	592	= 100	17,5	52,9	96	0	31
Ringsaker	572	97	18,5	56,4	105	11	26
Haga	606	102	18,1	53,0	99	4	39
Odal	583	98	17,9	56,2	105	32	51
Eidskog	602	102	17,9	55,0	106	20	41
Romedal	602	102	18,1	53,1	100	1	21
Vinger	563	95	18,8	54,3	108	5	19
Mo	583	99	17,6	51,0	99	1	39
Alvar	627	106	19,0	55,2	102	3	22
Glomma	647	109	21,1	55,0	103	1	24
GN17028(Hanstad)	634	107	21,3	55,2	102	5	12
GN16155	602	102	18,9	54,8	107	9	27
GN20143	630	106	19,4	54,2	104	9	35
SEF92-19 SH	581	98	22,4	54,1	104	10	64
Antall felt	6		5	6	6	2	6

Gode avlinger i sammendraget for Østlandet. Av markedssortene er det Eidskog og Romedal som ligger noe over Ridabu i avling, mens Vinger ligger noe under Ridabu. De nye sortene Glomma, Alvar og GN17028 (Hanstad) har gitt høyest avling i sammendraget.

Lokale felt

Østfold

Feltvert: Øsaker, Sarpsborg.

Jordart: Mellomleire. Forgrøde: Bygg. Sådd: 22. mai. Høstet: 8. sept. Gjødsling: 55 kg 22-3-10.

Tabell 2. Resultater verdiprøving havresorter, Østfold 2024

Øsaker, Sarpsborg							
Sorter	Avling Kg/daa - Rel.		Vann % v/høst.	Hl-vekt kg	Strå- lengde cm	Gul dverg- syk.%	Sein legde %
Ridabu	491	= 100	18,4	48,8	85	9	75
Ringsaker	468	95	17,7	53,5	94	8	50
Haga	499	101	18,2	49,3	88	6	80
Odal	526	107	19,3	53,1	100	10	92
Eidskog	465	93	17,9	50,8	96	12	88
Romedal	434	88	17,5	48,5	85	5	75
Vinger	437	88	17,4	50,8	96	11	40
Mo	447	91	17,8	48,2	84	12	68
Alvar	487	99	21,5	55,4	87	12	55
Glomma	525	106	20,7	55,3	87	10	15
GN17028(Hanstad)	500	101	23,4	53,9	88	11	35
GN16155	471	96	19,3	53,4	92	12	25
GN20143	503	102	17,5	50,6	88	8	70
SEF92-19 SH	497	101	18,7	50,9	88	11	82

Det ble moderate avlinger i feltet på Øsaker. Det ble mye legde seint i sesongen. Odal og Glomma har gitt høyest avling i dette forsøket. Vinger og Romedal ligger godt under Ridabu som er målestokksort i dette forsøket. Det var del lusangrep som har infisert plantene med gul dvergsyke og har påvirket avlingen. Mye legde i de fleste sortene unntatt sorten Glomma.

Romerike

Feltvert: Per og Maren Hansen, Nes.

Jordart: Silt. Forgrøde: Bygg. Sådato: 14. mai. Gjødsling: 43 kg + 20 kg 22-3-10. Tresket: 30. august.

Tabell 3. Resultater verdiprøving havresorter, Romerike 2024

Hansen, Romerike							
Sorter	Avling Kg/daa - Rel.		Vann % v/høst.	Hl-vekt kg	Strå- lengde cm	Havre brunfl %	Sein legde %
Ridabu	581 = 100		16,9	53	94	4	55
Ringsaker	512	88	17,8	56	104	4,5	37
Haga	580	100	17,1	52	96	5	62
Odal	550	95	17,8	56	100	5	50
Eidskog	556	96	18,6	54	106	5	50
Romedal	563	97	20,1	52	99	3,5	27
Vinger	542	93	20,4	53	101	4	37
Mo	551	95	18,0	50	98	6,5	55
Alvar	543	93	20,4	52	99	3	45
Glomma	630	108	21,1	50	98	3	75
GN17028(Hanstad)	591	102	23,4	51	98	3	10
GN16155	577	99	18,9	51	101	4	75
GN20143	554	95	20,4	54	98	4	7
SEF92-19 SH	575	99	23,1	52	101	3,5	75

Feltet på Romerike var jevnt og fint, det lå like ved skogen, så elgen var innom et par ganger og spiste litt i flere ruter, men vi antar at det ikke ødelegger resultatet helt. Det ble observert lite havrebrunfleck i feltet i juni, kun litt på de nederste blader, men ved registrering 31.juli var det blitt en del mer, 3-6,5 % av totalt bladareal. Mo hadde mest havrebrunfleck (6,5 %), mens Alvar og Glomma kun hadde 3 %. Det ble også observert litt fusarium i aksene, men det var svært lite. Det var ingen tidlig legde i feltet, men før tresking var det vesentlig med legde (ca.30-60%) i de fleste rutene. Nummersorten GN17028 og GN20143 skilte seg ut med lite legde. Det var gode avlinger i feltet, over 500 kg/daa i alle sorter, Glomma skilte seg positivt ut med 630 kg/daa, mens Ringsaker kom dårligst ut med 512 kg/daa.

Buskerud

Feltvert: Buskerud Gård. Sted: Åmot, Modum.

Jordtype: Siltig lettleire. Forgrøde: Høsthvete. Sådato: 13. mai. Grunnkjødsel 50 kg 22-3-10. Ugrassprøyta med 150 ml Ariane S, 7. juni. Treskedato: 6. september.

Tabell 4. Resultater verdiprøving havresorter, Buskerud 2024

Buskerud gård, Åmot							
Sorter	Avling Kg/daa - Rel.		Vann % v/høst.	Hl-vekt kg	Strå- lengde cm	Kron- rust % dek	Sein legde %
Ridabu	306 = 100		23,6	49	78	2	2
Ringsaker	273	89	22,6	51	90	6	27
Haga	242	79	24,3	51	82	3	5
Odal	261	85	23,8	52	90	8,5	12
Eidskog	306	100	24,7	51	89	5	5
Romedal	278	91	23,8	47	81	5,5	10
Vinger	208	68	24,2	47	89	4	0
Mo	298	97	22,4	49	86	7,5	5
Alvar	317	104	26,4	53	86	0	2
Glomma	294	96	29,8	52	87	0	5
GN17028(Hanstad)	381	124	30,1	52	90	2.5	10
GN16155	289	94	27.5	50	91	0	2
GN20143	333	109	22,7	50	91	4	10
SEF92-19 SH	296	97	26,0	49	93	10,5	17

Havren hadde en god oppspiring, men stoppet veldig opp i buskinga. Feltet ble vannet en runde i den tørre perioden i mai. Det ble et stort angrep av bladlus i første halvdel av juni, noe det ble sprøytet mot 18. juni. Luseangrepet preget feltet resten av sesongen, sammen med veldig fuktig og vannmettet jord i perioden rundt busking og tidlig strekking. Feltet tok seg noe opp igjen utover i sesongen, men oppnådde aldri noe stort avlingspotensial. Det ble også registrert noe soppsjukdom i feltet, med et betydelig angrep av kronrust i enkelte ruter.

Av markedssortene var det Ridabu og Eidskog som viste de høyeste avlingene i feltet, i tillegg til Alvar, GN17028 og GN20143 som er sorter til utprøving.

Glåmdalen

Feltvert: Brandval Prestegård, Roverud.

Jordart: Sandig silt. Forgrøde: Bygg. Sådd: 24. mai. Høstet: 20.sept. Gjødsling: 55 kg 17-5-13 + 15 kg OptiNS 27-0-0.

Tabell 5. Resultater verdiprøving havresorter, Brandval 2024

Brandval, Roverud 2024						
Sorter	Avling Kg/daa - Rel.		Vann % v/høst.	HL-vekt kg	Strå- lengde cm	Sein legde %
Ridabu	447 = 100		21,5	54	100	2
Ringsaker	465	104	24,6	55	110	30
Haga	467	104	24,2	54	108	40
Odal	454	102	21,2	57	110	40
Eidskog	450	101	22,3	55	110	8
Romedal	447	100	20,8	53	100	0
Vinger	383	86	24,1	53	112	10
Mo	385	86	21,0	51	102	0
Alvar	434	97	19,6	55	110	0
Glomma	463	104	26,8	55	112	35
GN17028(Hanstad)	431	96	24,4	54	105	8
GN16155	426	95	22,2	54	115	10
GN20143	461	103	26,5	53	112	48
SEF92-19 SH	373	83	31,8	54	112	78

Forsøket fikk en del legde i ene enden og med det høg CV som gir forsøket stor usikkerhet. De etablerte markedsortene som Ridabu, Ringsaker og Haga holder jevn avling. Glomma og GN17028 (Hanstad) er interessante sorter av nykommere i de sammenlagte resultatene for verdiprøving i havre, men i dette forsøket viser de seg ikke bedre enn markedsortene vi allerede har.

Dyrkingsegenskaper hos havresorter

Tabell 6. Dyrkingsegenskaper hos havresorter. Forklaring under tabellen. Kilde: NIBIO.

Sort	Vekst- tid	Strå- styrke	Strå- lengde	Hl- vekt	Tk. vekt	Prot. %	Skall %	Spire- tregghet	DON- verdi
Ringsaker	0	6	6	7	4	7	5	8	7
Haga	+1	6	7	6	4	5	6	5	5
Odal	+2	7	5	7	5	8	4	3	8
Romedal	+2	7	6	5	4	5	4	5	8
Mo	+2	5	7	5	4	5	5	6	3
Eidskog	+3	5	5	7	3	6	6	4	6
Ridabu	+3	8	7	5	4	5	6	6	7
Vinger	+4	8	4	6	5	7	6	4	8
Alvar	+5	7	6	6	6	5	5	6	2
Glomma	+4	7	6	7	6	6	6	4	6
GN17028_{H.st}	+4	6	6	7	7	5	5	4	5

Veksttid: Antall dager seinere (+) eller tidligere (-) enn Ringsaker

Resten: **1** = dårlig stråstyrke, langt strå, lav hl-vekt, lav 1000-kornvekt, høy skallprosent, lav spiretregghet, lavt fettinnhold, dårlig sjukdomsresistens og høye DON-tall
10= god stråstyrke, kort strå, høy hl-vekt, høy 1000-kornvekt, lav skallprosent, høy spiretregghet, høyt fettinnhold, god sjukdomsresistens og lave DON-tall

Sortsomtale

- **Ridabu** (2020) er en halvtidlig yterik sort. Middels lang og med god stråstyrke. Sorten er småkornet og har middels hl-vekt. Veksttid 111 dager.
- **Vinger** (2010) er en dag senere enn Ridabu, og ligger noe under denne i avling over år. Vinger kommer godt ut i norske smitteforsøk mot fusarium, både DON og HT2-T2. Blant de beste på stråstyrke av havresortene. Veksttid 112 dager.
- **Eidskog** (2020) har gitt noe høyere avling enn Ridabu. Sorten er lang i strå og har noe dårligere stråstyrke enn Ridabu. Veksttid 111 dager.
- **Mo** (2021) er en høytstående sort som ligger på topp i avling blant havresortene. Sorten har moderat stråstyrke og er noe motakelig for fusarium (DON). Veksttid 111 dager.
- **Romedal** (2023) er en ny og spennende sort med høyt avlingspotensiale. Sorten er kort i strå og har god stråstyrke. Er noe småkornet og har noe lav hektolitervekt. Sorten har vist lavt innhold av DON i forsøkene. Veksttid: 110 dager.
- **Glomma** (2024) er en ny sort med høyt avlingspotensiale. Har god stråstyrke og høy hektolitervekt. Sorten blir foreløpig ikke oppformert.
- **GN17028** (Hanstad) er en sort som er prøvd i 3 år og kan vurderes for godkjenning i 2025. Har et høyt og stabilt avlingspotensiale og ligger godt over Ridabu i avling i de årene sorten er prøvd. Sorten har god stråstyrke på linje med Vinger og Romedal. Hanstad er storkornet, har høy hl-vekt og moderat resistens mot fusarium. Veksttid 113 dager.

